

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2914/2020
31.03.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Бисерке Живановић, чланова већа, у правној ствари тужиоца ДОО „Екоградња-Пројект С.Г.“ Ковин из Ковина, чији је пуномоћник Никола Мађинца, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Пожаревцу, ради заштите од дискриминације, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 9538/19 од 10.01.2020. године и о ревизији тужиоца изјављеној против решења садржаног у ставу другом изреке пресуде Апелационог суда у Београду Гж 9538/19 од 10.01.2020. године, у седници већа одржаној дана 31.03.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против става првог и трећег изреке пресуде Апелационог суда у Београду Гж 9538/19 од 10.01.2020. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена, ревизија тужиоца изјављена против решења садржаног у ставу другом изреке пресуде Апелационог суда у Београду Гж 9538/19 од 10.01.2020. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 9538/19 од 10.01.2020. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена је пресуда Вишег суда у Смедереву П 265/19 од 20.08.2019. године којом је одбијен као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужена да на име штете тужиоцу исплати износ од 1.705.507,23 динара, са законском затезном каматом од 28.03.2005. године до исплате, и износ од 773.914,74 динара са законском затезном каматом од 10.03.2016. године до исплате, као и да се утврди да је тужена према тужиоцу поступала дискриминаторски током поступка пред Апелационим судом у Београду Гж 1260/15 и пред Врховним касационим судом Рев 1695/2015, из разлога што је суд одбио да по службеној дужности донесе пресуду због пропуштања иако изложене чињенице нису у супротности са доказима и основаност захтева произлази из чињеница наведених у тужби, није оценио значај недоласка законског заступника првотуженог на саслушање, одбио да изврши

оцену приложених доказа тужиоца, констатовао да се по закону не доказују изложене чињенице с обзиром да нису оспорене од стране тужених, одбио да изврши оцену изјава сведока, није назначио спорне чињенице, одбио да утврди чињенично стање, није изложио чињенично правно образложење на основу кога је извео закључак и није поступио према терету доказивања који је био на туженом, а све ово с обзиром на лична својства тужиоца, власника и оснивача тужиоца, односно да је дискриминација тужиоца заснована на статусном иступању кроз правни промет са конотацијом власништва, на својини, на језику на којем законски заступник тужиоца пише писмена, на политичкој припадности, политичком симпатизерству, политичком подржавању, политичкој различитости, на имовном стању тужиоца и његовог законског заступника, на генетским особеностима законског заступника тужиоца, на здравственој способности законског заступника тужиоца, на оспособљености, на јавном изражавању ставова и мишљења тужиоца и законског заступника тужиоца и обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове поступка у износу од 6.000,00 динара.

Ставом другим изреке наведене другостепене пресуде, потврђено је решење Вишег суда у Смедереву П 265/19 од 17.10.2019. године којим је одбијен као неоснован предлог тужиоца за допуну пресуде Вишег суда у Смедереву П 265/18 од 20.08.2019. године и жалба тужиоца против овог решења је одбијена као неоснована. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену и против решења другостепеног суда, тужилац је благовремено изјавио ревизије због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Врховни касациони суд је утврдио да ревизија против правноснажног решења којим је одбијен предлог за доношење допунске пресуде, није дозвољена, а испитао је побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/2011, 49/2013-УС, 74/2013-УС, 55/2014, 87/2018, 18/20) и нашао да ревизија тужиоца није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Осим наведене битне повреде ревизијски разлог у смислу члана 407. став 1. тачка 2. ЗПП могу бити битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тач. 6, 8, 10. и 11. овог Закона, под условом да су истицане у жалби, односно да су учињене у поступку пред другостепеним судом, као и битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. овог Закона које су учињене у поступку пред другостепеним судом. Стога, наводи о учињеним битним повредама из члана 374. став 2. тач. 5. и 9. ЗПП не могу бити ревизијски разлог, док је указивање ревидента на битне повреде из члана 374. став 1. ЗПП учињене пред другостепеним судом неосновано и њиме се заправо оспорава чињенично стање, што у смислу члана 407. став 2. ЗПП није дозвољено у поступку по ревизији.

Из утврђеног чињеничног стања проистиче да је тужбом у овој правној ствари тражено да се утврди да је тужилац преко његовог статутарног заступника и директора АА, водио поступак против тужених: Друге Месне заједнице Ковин и ББ из ..., пред Вишим судом у Смедереву у поступку П 33/15 ради утврђења да су тужени дикриминаторски поступали према тужиоцу и ради накнаде штете у вези извођења радова тужиоца за потребе тужене Месне заједнице Ковин, у ком поступку је тужбени захтев одбијен као неоснован пресудом П 33/14 од 12.02.2014. године, с тим да је допунском пресудом П 33/14 од 04.03.2015. године одбијен као неоснован и део тужбеног захтева о коме је суд пропустио да одлучи, а потом је донето решење о исправци П 33/14 од 04.03.2015. године. Тужилац је изјавио жалбу против пресуде, допунске пресуде и решења о исправци пресуде Вишег суда у Смедереву, а Апелациони суд у Београду је пресудом Гж 1260/15 од 22.04.2015. године, одбио као неосновану жалбу тужиоца и потврдио наведене одлуке. Тужилац је против одлуке Апелационог суда у Београду Гж 1260/15 од 22.04.2015. године изјавио ревизију, коју је Врховни касациони суд својом одлуком Рев 1695/15 од 28.10.2015. године, одбио као неосновану.

При таквом утврђењу, правилно су нижестепни судови у овој парници одбили тужбени захтев тужиоца као неоснован, јер се радње, поступци и пропусти, које је тужилац приписао туженој и означио као дискриминаторско понашање, не могу квалификовати као дискриминација и дискриминаторско поступање у смислу члана 2. Закона о забрани дискриминације.

Забрана дискриминације представља једно од основних начела Устава Републике Србије. У члану 21. Устава утврђено је да свако има право на једнаку законску заштиту без дискриминације (став 2.), те да је забрањена свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета (став 3.).

Чланом 1. Протокола 12. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, утврђена је општа забрана дискриминације у остваривању сваког права које предвиђа закон, тако што је у ставу 1. прописано да ће се свако право које закон предвиђа остваривати без дискриминације по било ком основу, као на пример по раси, боји коже, вероисповести, политичком и другом уверењу, националном или друштвеном пореклу, повезаности са националним мањинама, имовини, рођењу или другом статусу. Ставом 2. истог члана прописано је да јавне власти неће ни према коме вршити дискриминацију по основима који су поменути у ставу 1.

Појам дискриминације и дискриминаторског поступања садржан је у члану 2. став 1. тачка 1. Закона о забрани дискриминације, који под наведеним појмовима подразумева свако неоправдано прављене разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давања првенства), у односу на лица или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, а које се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном

идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и у другим стварним, односно претпостављеним личним својствима.

Као облици дискриминације предвиђени су непосредна и посредна дискриминација, повреда начела једнаких права и обавеза, позивање на одговорност, удруживање ради вршења дискриминације, говор мржње и узнемиравање и понижавајуће поступање (члан 5.), док су посебни случајеви дискриминације прописани одредбама члана 15. до 27, па је тако одредбом члана 15. прописано да свако има право на једнак приступ и једнаку заштиту својих права пред судовима и органима јавне власти.

Имајући у виду цитиране уставне и законске одредбе, као и норме везане за примену Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, која се у нашој земљи непосредно примењује од 03.03.2004. године, у складу са чланом 194. став 4. у вези члана 18. Устава, по налажењу Врховног касационог суда, ревизија није основана.

Правилно су нижестепени судови полазећи од утврђеног чињеничног стања, као и правила о терету доказивања у споровима за заштиту дискриминације, оценили да тужилац није учинио вероватним да је тужена описаним радњама и пропустима извршила акт дискриминације према њему у смислу одредаба члана 45. у вези члана 2, 3, 6, 7, 8, 15. и 25. Закона о забрани дискриминације, те правилно применили материјално право, када су одбили тужбени захтев тужиоца јер поступање тужене не испуњава услове за тражену судску заштиту по одредбама Закона о забрани дискриминације. Правноснажно је одбијен тужбени захтев, основом оцене да поступањем судова, тужилац није био дискриминисан на посредан, нити на непосредан начин. Наиме, у поступку пред Вишим судом у Смедереву П 33/14 тужиоцу је омогућен приступ суду као и учешће у парничном поступку и доказивање чињеница на којима је засновао тужбени захтев. Такође, тужиоцу је омогућено право на правни лек – жалбу, као и на ревизију, о којим правним лековима су одлучивали надлежни судови.

Такође, неосновани су ревизијски наводи којима се указује да тужилац у поступку пред Апелационим судом у Београду Гж 1260/15 и поступку пред Врховним касационим судом Рев 1695/15, није имао једнак приступ у заштити својих права, с обзиром да је тужена као орган јавне власти, вршила деловање које је било усмерено на кршење тужиочевих Уставом, правилима међународног права и законом зајемчених права, тако што је неосновано прављена разлика и неједнако поступано према тужиоцу у наведеним поступцима, у односу на лична својства тужиоца, власника и оснивача тужиоца, на који начин је тужилац дискриминисан.

Поступање судова приликом одлучивања, као и сама судска одлука, није дискриминаторско поступање, а неуспех тужиоца у наведеним поступцима не представља дискриминацију, нити повреду права тужиоца на једнаку заштиту права пред судом.

Погрешна примена материјалног и процесног права која се евентуално учини у судском поступку, исправља се у законом прописаном поступку по редовном и ванредном правном леку, у којима се врши контрола правилности судске одлуке од стране законом прописаног, непосредно вишег суда.

Ово је прокламовано уставним начелом, а Устав Републике Србије који у одредби члана 142. прописује начела судства, утврђује да су судови самостални и независни у свом раду и суде на основу Устава, закона и других општих аката када је то предвиђено законом, опште прихваћених правила међународног права и потврђених међународних уговора.

Судске одлуке се заснивају на Уставу, закону, потврђеном међународном уговору и пропису донетом на основу закона, могу се преиспитивати само од стране надлежног суда у законом прописаном поступку, а судија у вршењу судијске функције је независан и потчињен само Уставу и закону. Према члану 149 и 151. Устава, судија не може бити позван на одговорност за изражено мишљење или гласање приликом доношења судске одлуке, осим уколико се ради о кривичном делу кршења закона од стране судије. Законитост првостепене одлуке која је донета од стране Вишег суда у Смедереву у поступку П 33/14, била је предмет оцене Апелационог суда у Београду у поступку Гж 1260715, а потом и та одлука у поступку пред Врховним касационим судом у поступку Рев 1695/15, чиме је исцрпљен правни пут коришћења правних лекова од стране странке у парничном поступку.

С друге стране, једнак третман странака у судском поступку не подразумева идентичан третман. Доказне дужности странака нису истоветне. Дискриминација, према Закону о забрани дискриминације и пракси Европског суда за људска права, означава се као неједнако поступање према лицима у релативно сличном положају без објективног и разумног оправдања.

Зато судска одлука није акт дискриминације, нити поступање судова приликом одлучивања о тужбеном захтеву може бити дискриминаторско поступање. Радње које ревидент наводи као основ дискриминације (имовински статус, политичка припадност законског заступника, подобност, симпатизерство, политичка различитост, гентске особености законског заступника тужиоца, здравствена способност законског заступника тужиоца, интелектуална способност, правничко знање, образовање, право на јавно изражавање ставова и мишљења), нису радње дискриминације.

У наведеним судским поступцима тужиоцу није пружана мања правна заштита у односу на друга лица, грађане и правна лица.

Сва лица која тврде да је у односу на њих извршена дискриминација, у обавези су да пред судом то и докажу, да су неједнако третирани у односу на друга лица у истој или сличној ситуацији, а што у конкретном случају није учињено.

Решења која се доносе у току првостепеног поступка којима се управља поступком а односе на одређивање који ће се докази извести у поступку, одређивање временског оквира трајања поступка, недоношење пресуде због пропуштања, утврђење о спорним и неспорним чињеницама, не представљају радње дискриминаторског понашања према Закону о забрани дискриминације и пракси Европског суда за људска права. То су радње које суд предузима у парничном поступку у циљу његовог спровођења и ради доказивања чињенице од којих зависи оцена о основаности захтева било ког лица које се појављује у улози парничне странке, а које је судија овлашћен да предузима по Уставу и закону. Евентуално погрешна примена материјалног или процесног права од стране судија, сама по себи не може бити основ одговорности Републике Србије за дискриминацију, већ основ за изјављивање правног лека или уставне жалбе Уставном суду.

На основу изложеног, Врховни касациони суд је, сматрајући да ревизијом тужиоца није доведена у сумњу правилност и законитост побијане пресуде, на основу члана 414. ЗПП, одбио ревизију тужиоца као неосновану и одлучио као у ставу првом изреке пресуде.

О жалбама тужиоца против првостепене пресуде, као и решења, одлучио је другостепени суд побијаном пресудом у целини.

Решење суда којим се одбија предлог странке за доношење допунске пресуде нема карактер решења којим се правноснажно окончава парнични поступак, те није испуњен основни услов за изјављивање ревизије у смислу члана 420. став 1. ЗПП.

Из наведених разлога, ревизија тужиоца против правноснажног решења је недозвољена у смислу члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, па је применом члана 413. истог закона одлучено као у ставу другом изреке ове пресуде.

**Председник већа-судија,
Весна Субић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић